

Medzitýmny rozsudok o prejudiciálne pôsobiacom práve a určovacia žaloba

Števček, M., Hrčka, M., Krupa, P.*

ŠTEVČEK, M., HRČKA, M., KRUPA, P.: Medzitýmny rozsudok o prejudiciálne pôsobiacom práve a určovacia žaloba. *Právny obzor*, 109, 2026, č. 1, s. 3 – 27. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2026.1.01>

Interlocutory judgment on preliminary ruling and declaratory action. The subject of the present article is the analysis of the issue of concurrence between the institute of an interlocutory judgment on preliminary ruling and a general declaratory action. The authors controversially raise the question whether the current legislation in the Slovak Republic in relation to the time limit for applying for an interlocutory judgment on preliminary ruling is proper and does not allow for different interpretations. They then analyse the possibility of filing an action for a declaratory judgment after the court has given a final decision on an obligation to perform. The article presents a view of the chosen issue in accordance with the current legislation in this area and tries to explain its purpose in a doctrinal and comparative manner, based primarily on the knowledge of Austrian doctrine and decision-making practice, as this legislation was the source of inspiration for the latent Slovak legislation. By analysing all these starting points, the authors conclude that the issue of the concurrence of the action for declaratory judgment and the action for the obligation to perform is still not sufficiently elaborated, and they offer their contribution as the beginning of a possible professional (scientific and jurisprudential) debate.

Key words: *interlocutory judgment, preliminary ruling, application for interlocutory judgment, declaratory action*

Úvod

Staršie odborné publikácie z oblasti civilného procesu sa problematikou medzitýmneho rozsudku zaoberali iba okrajovo. Domnievame sa, že uvedené bolo dôsledkom okrem iného nedostatočnej právnej úpravy medzitýmneho rozsudku obsiahnutej v zákone č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Je na škodu veci, že slovenská právna doktrína a rovnako tak aj aplikačná prax si „nevžili“ medzitýmny rozsudok do takej miery, aby jeho využívanie v praxi mohlo byť považované za bezproblémové. Pri skúmaní právnej úpravy medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve je vhodné zamýšľať sa aj nad teoretickými i aplikačnými problémami, ktoré by v praxi mohli nastať.

* Prof. JUDr. Marek Števček, DrSc., Právnická fakulta UK v Bratislave, Katedra občianskeho práva;
Mgr. Martin Hrčka, Právnická fakulta UK v Bratislave, Katedra občianskeho práva;
Mgr. Patricia Krupa, Universität Wien, Rechtswissenschaftliche Fakultät.

In concreto sa v tomto príspevku zameriavame najmä na analýzu problematiky lehoty, počas ktorej sa môže procesná strana domáhať vydania medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve. Pripúšťa aktuálna právna úprava, aby sa procesná strana mohla domáhať vydania medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve aj po tom, čo súd už rozhodol o žalobe na plnenie? Pripúšťa aplikačná prax alebo právna doktrína vo vzťahu k spomenutej problematike dvojaký výklad? Alebo je na predmetnú problematiku zjednotený názor, a to tak v rámci právnej doktríny, ako aj súdnej praxe?

V druhej časti príspevku sa zaoberáme princípom subsidiarity určovacej žaloby, a to konkrétne možnosťou uplatnenia určovacej žaloby po tom, čo súd právoplatne rozhodol o žalobe na plnenie.

Medzitýmny rozsudok vo všeobecnosti

Medzitýmny rozsudok predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla civilného procesu, na základe ktorého by súd v civilnom procese mal rozhodnúť o celej prejednávanej veci.¹ Jeho obdobu možno nájsť v rôznych modifikáciách, v právnej úprave väčšiny (nielen) stredoeurópskych štátov. Z uvedeného možno vyvodzovať, že toto súdne rozhodnutie je imanentnou súčasťou právnych poriadkov vyspelých, demokratických a právnych štátov. Pokiaľ je jeho aplikácia správna, má predispozíciu na to, aby bol považovaný za inštitút, ktorý dokáže výrazným spôsobom skrátiť civilné sporové konanie, v dôsledku čoho môže dôjsť k čiastočnému odbremeneniu justičného systému štátu.

Právna úprava medzitýmneho rozsudku podľa OSP bola obsiahnutá v jedinom ustanovení, a to v ust. § 152 ods. 2 OSP, podľa ktorého platilo: „Rozsudkom má sa rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Ak je to však účelné, môže súd rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe.“ Ak súd rozhodoval najskôr len o časti prejednávanej veci, rozhodoval čiastočným rozsudkom. Pokiaľ rozhodoval najskôr len o základe prejednávanej veci, rozhodoval rozsudkom medzitýmnym. V porovnaní s aktuálnou právnou úpravou medzitýmneho rozsudku, obsiahnutou v ust. § 214 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) možno predchádzajúcu právnú úpravu medzitýmneho rozsudku v OSP považovať za nedostatočnú.

Podľa aktuálnej právnej úpravy môže súd v zmysle ust. § 214 ods. 1 CSP medzitýmnym rozsudkom rozhodnúť najskôr len o základe alebo dôvode uplatneného procesného nároku, ak je to účelné. *Conditio sine qua non* pre rozhodnutie prostredníctvom tohto typu medzitýmneho rozsudku je, aby bol uplatnený procesný nárok deliteľný na základ a výšku. Najpertraktovanejším príkladom nároku deliteľného na základ a výšku je nárok na náhradu škody. Pod pojem základ nároku právna doktrína, ale aj aplikačná prax subsumujú najčastejšie otázky preklúzie alebo premlčania práva, alebo

¹ Podľa § 212 ods. 2 CSP platí: „Rozsudkom sa rozhoduje o celej prejednávanej veci. Ak je to účelné, súd môže rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe alebo dôvode.“

prípadného spoluzavinenia poškodeného na vzniku škody.² Napríklad v rámci konania o náhrade škody môže konajúci súd rozhodnúť o tom, že žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody je daný.³ V nasledujúcej časti konania sa súd bude zaoberať už iba samotnou výškou uplatneného nároku. Účelnosť vydania medzitémneho rozsudku podľa prvého odseku je ponechaná na voľnej úvahe súdu, ktorý tak môže urobiť aj bez návrhu procesnej strany.⁴

Rekodifikáciou civilného procesu bol do CSP zavedený nový inštitút – medzitémny rozsudok o prejudiciálne pôsobiacom práve. Podľa ust. § 214 ods. 2 CSP súd môže na návrh strany rozhodnúť, či tu je alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. Súd v danom prípade rozhoduje tzv. medzitémnym rozsudkom o prejudiciálne pôsobiacom práve. Uvedený druh medzitémneho rozsudku predstavuje v procesualistike samostatnej Slovenskej republiky novum.⁵ Súd môže týmto medzitémnym rozsudkom rozhodnúť napríklad o otázke existencie či danosti subjektívneho práva, o ktorého ochranu žalobca žiada.⁶ „V zásade ide o riešenie otázky rozsahu právoplatnosti rozhodnutia a jeho záväznosti pre strany sporu. Týmto spôsobom vlastne dosiahneme, že riešenie predbežnej⁷ otázky (určenie práva) sa stane súčasťou enunciatu a bude záväzné.“⁸ Pri rozhodovaní medzitémnym rozsudkom podľa druhého odseku cit. ust. sa v plnej miere prejavuje dispozičný princíp, keďže ním súd môže rozhodnúť iba na návrh strany. V porovnaní s medzitémnym rozsudkom podľa prvého odseku cit. ust. zákonodarcia explicitne nepodmieňuje jeho vydanie účelnosťou. Podmienka účelnosti je však obsiahnutá v samotnej podstate predmetnej právnej úpravy. Typickým príkladom sporu, v rámci ktorého možno rozhodnúť týmto rozsudkom, je spor o žalobe na plnenie, v ktorom existuje polemika (právny spor) ohľadne existencie, resp. neexistencie práva (napríklad pohľadávky žalobcu voči žalovanému), od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. Určenie exis-

² Pozri napr. ŠEVCOVÁ, K. Medzitémny rozsudok ako mechanizmus právnej ochrany a prejudicialita v civilnom procese. In *Olomoucké právnické dny 2019. Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019, s. 335. ISBN 978-80-88266-48-8. (PDF), ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 792. ISBN 978-80-7400-629-6, HRNČÍŘÍK, V. In SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 724. ISBN 978-80-7400-828-3.

³ ŠEVCOVÁ, K. Medzitémny rozsudok ako mechanizmus právnej ochrany a prejudicialita v civilnom procese. In *Olomoucké právnické dny 2019. Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019, s. 335. ISBN 978-80-88266-48-8. (PDF).

⁴ ŠEVCOVÁ, K. In ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 342. ISBN 978-80-7400-876-4.

⁵ OSP, ktorý bol na území Slovenskej republiky účinný až do 30. 06. 2016 neobsahoval právnu úpravu medzitémneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve.

⁶ ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., STRAKA, R. a kol. *Prednášky a texty z civilného procesu. Skriptá*. 2. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2018, s. 90. ISBN 978-80-89603-65-7.

⁷ Úplne správne by sme mali vždy hovoriť stricto sensu o prejudiciálnej otázke; pojmy predbežná otázka a prejudiciálna otázka nemajú úplne totožné denotáty.

⁸ ŠEVCOVÁ, K. Medzitémny rozsudok ako mechanizmus právnej ochrany a prejudicialita v civilnom procese. In *Olomoucké právnické dny 2019. Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019, s. 337. ISBN 978-80-88266-48-8. (PDF).

tencie alebo neexistencie tohto práva pôsobí prejudiciálne vo vzťahu k procesnému nároku, ktorý bol uplatnený žalobou.⁹

Návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve vo svojej podstate predstavuje určovaciu žalobu *sui generis*. Z uvedeného dôvodu je strana, ktorá sa domáha vydania tohto rozsudku, povinná preukázať naliehavý právny záujem na takom určení.¹⁰ O návrhu na vydanie medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve rozhoduje sudca, ktorý koná vo veci (o žalobe na plnenie), čo je okrem iného prejavom princípu hospodárnosti sporového konania. V prípade, ak súd rozhodne, že tu je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej, je vysoko pravdepodobné, že strany sa ohľadom ich práv a povinností dohodnú mimosúdne.¹¹ Pokiaľ však súd rozhodne tak, že tu **nie je** právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej, bude možné od žalobcu očakávať, že zoberie žalobu späť a s protistranou sa takisto (prípadne) dohodne mimosúdne. V prípade, ak by žalobca chcel v konaní pokračovať aj napriek tomu, že súd rozhodol o neexistencii prejudiciálne pôsobiaceho práva, súd bude takým medzitýmnym rozsudkom viazaný, čo podstatne determinuje aj jeho rozhodnutie o žalobe na plnenie.

V dôsledku spomenutej nedostatočnosti právnej úpravy medzitýmneho rozsudku v rámci OSP dochádzalo v aplikačnej praxi k rôznym dezinterpretáciám, nesprávnym, a dnes už prekonaným tvrdeniam a záverom. Jedným z týchto nesprávne vyvodzovaných záverov bol aj tzv. princíp subsidiarity určovacej žaloby, ktorý vyjadruje skutočnosť, že pokiaľ sa žalobca môže domáhať plnenia, nemá spravidla naliehavý právny záujem na určení. V tomto kontexte môžeme odkázať na znenie staršej judikatúry, ktorá takéto podľa nás nesprávne¹² závery vyvodila.

Najvyšší súd Českej republiky v uznesení sp. zn. 31 Cdo 2740/2012 zo dňa 25. 6. 2014 uviedol: „*Stejně tak platí, že tam, kde soud svým rozhodnutím přiznal žalobci pravomocně požadované peněžité plnění, již nelze následně vést (dle § 80 písm. c/ o. s. ř.) spor o určení „že takto přiznaná pohledávka není pohledávkou pravou nebo že jde o pohledávku v jiné výši. Výrok pravomocného soudního rozhodnutí ve sporu o splnění povinnosti je v těchto případech překážkou bránící vedení popsanych „určovacích“ sporů (jde o res iudicata).*“ Z uvedeného uznesenia vyplýva, že rozsudok o žalobe na plnenie predstavuje prekážku právoplatne rozhodnutie veci pre konanie o určovacej žalobe (za predpokladu totožnosti sporových strán a predmetu sporu¹³).

⁹ ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 792. ISBN 978-80-7400-629-6.

¹⁰ Naliehavý právny záujem predstavuje v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP *conditio sine qua non* pre určovaciu žalobu, pričom následkom jeho nepreukázania je zamietnutie žaloby. Názor na túto problematiku však nie je zjednotený, pozri napr. GEŠKOVÁ, K. *Určovacia žaloba*. Bratislava : C. H. Beck, 2023, s. 183 a 184. ISBN 978-80-8232-037-7.

¹¹ V prípade, ak by sa aj nedohodli mimosúdne, v následnom konaní by mal súd rozhodovať už iba o samotnej výške nároku, čo v praxi nemusí spôsobovať veľké problémy.

¹² Samozrejme, treba vnímať celkový dobový kontext, nesprávne sú tieto závery najmä z pohľadu širších, doktrínálne ustálených koncepčných záverov.

¹³ Táto otázka pritom nie je otázkou triviálnou, najmä totožnosť predmetu sporu je teoretickou otázkou *par excellence*, nie je však našou motiváciou ju na tomto mieste skúmať.

Rovnako tak možno poukázať aj na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co/140/2013 zo dňa 31. 5. 2013, podľa ktorého: „Podľa právnej teórie určovacia žaloba (kladná i záporná) nie je prekážkou litispendencie pre žalobu na plnenie, hoci v oboch prípadoch ide o rovnaké subjektívne právo. To znamená, že ak by konanie o určovacej žalobe začalo skôr, ako konanie o vypratanie, určovacia žaloba by nebola prekážkou litispendencie pre neskôr podanú žalobu o plnenie (o vypratanie). Na druhej strane, konanie o žalobe na plnenie, v danom prípade konanie o vypratanie, zakladá prekážku litispendencie pre určovaciu žalobu (kladnú či zápornú), pokiaľ ide o rovnaké subjektívne právo, nakoľko v rámci neho sa rieši prejudiciálna otázka, ktorá by bola základnou otázkou aj v konaní o určovacej žalobe (napr. platnosť, resp. neplatnosť právneho vzťahu).“

V dôsledku tohto princípu tak určovacia žaloba začala byť chápaná ako akýsi „druhoradý“ prostriedok ochrany práva, čoho dôkazom sú aj citované rozhodnutia (a samozrejme, mnohé ďalšie). Zaujímavosťou je, že princíp subsidiarity určovacej žaloby nemá základ v žiadnom zákonnom ustanovení, avšak ako sme už spomínali, súdna prax ho vyvodila okrem iného z dôvodu neexistencie účinnej úpravy medzitémneho rozsudku za účinnosti OSP. Zjednodušene povedané, dôsledkom uplatňovania tohto princípu bolo, že popri sebe nemohli existovať rozsudok na plnenie a určovací rozsudok, pretože sa to považovalo za ne hospodárne.¹⁴

Názory podporujúce **absolútny** princíp subsidiarity určovacej žaloby možno od 1. júla 2016 považovať za objektívne nesprávne. Medzitémny rozsudok o prejudiciálne pôsobiacom práve je evidentným dôkazom toho, že zákon umožňuje, aby popri rozsudku na plnenie existoval aj určovací rozsudok. „Výrok o splnení povinnosti je len procesne logickým vyústením sporu o prejudiciálne pôsobiace právo, ktorý nadobúda samostatnú právoplatnosť a pôsobí ako *res iudicata* iba vo vzťahu k rovnakým nárokom na splnenie povinnosti. Rovnako tak samostatný právoplatný výrok o prejudiciálnom určení pôsobí ako samostatná *res iudicata* vo vzťahu k nárokom určovacím.“¹⁵ Vzhľadom na uvedené preto zastávame názor, že konanie o žalobe na plnenie nevytvára akúkoľvek negatívnu procesnú podmienku (najmä prekážku litispendencie) pre konanie o žalobe na určenie, a to aj za predpokladu totožnosti sporových strán aj predmetu sporu (dôsledne vzaté však totožnosť predmetu sporu nemôže byť daná, keďže v oboch prípadoch bude uplatnený rozdielny procesný nárok, to však v tejto súvislosti nie je až také podstatné).

Uplatnenie návrhu na prejudiciálne určenie

V zmysle ust. § 214 ods. 2 CSP platí: „Súd môže na návrh strany medzitémnym rozsudkom rozhodnúť, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí

¹⁴ GEŠKOVÁ, K. Princíp subsidiarity určovacej žaloby 2. časť. In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2022, roč. 28, č. 6, s. 6. ISSN 1335-1079.

¹⁵ ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 859. ISBN 978-80-7400-629-6.

rozhodnutie vo veci samej.“ Z citovaného ustanovenia možno implicitne odvodiť, že strana môže podať návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve iba do skončenia konania o žalobe na plnenie, v rámci ktorého vyvstala otázka, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. Domnievame sa, že pokiaľ by strana podala návrh na vydanie takéhoto medzitýmneho rozsudku po tom, ako bolo rozhodnuté v konaní o žalobe na plnenie, súd by mal takýto návrh zamietnuť, a to najmä z dôvodu, že bol podaný oneskorene – v zmysle, že takéto právo sa **procesne konzumovalo**. Je preto potrebné spoľahnúť sa na procesnú diligenciu strany, ktorá by sa mala prejudiciálneho určenia domáhať práve v konaní o žalobe na plnenie, keďže zmyslom medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve je žiadať takéto prejudiciálne určenie v konaní, ktoré sa vedie.

Procesné strany musia v sporovom konaní realizovať jednotlivé im patriace procesné úkony v súlade s princípom arbitrárneho poriadku a princípom koncentrácie, ktoré sú vyjadrené najmä v čl. 10 CSP. Kombinácia oboch zmienených princípov prispieva k procesnému zefektívneniu civilného sporového konania. Tvrdíme, že v situácii, keď strana nevznesie návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku podľa § 214 ods. 2 CSP práve do skončenia konania o žalobe na plnenie, pre ktoré môže byť také prejudiciálne určenie dôležité, dochádza k procesnej preklúzii tohto práva. Samotnú procesnú preklúziu možno pripodobniť k preklúzii podľa hmotného práva, a teda následkom márneho uplynutia prekluzívnej lehoty strana stráca možnosť realizácie procesného práva, na ktoré bola táto lehota naviazaná. Nič na tom nemení ani fakt, že prekluzívna lehota nie je stanovená explicitným časovým určením, ale len implicitne momentom, do ktorého možno uplatniť toto právo najneskôr – a tým momentom je právoplatnosť rozhodnutia o žalobe na plnenie – to je teoretické vymedzenie, prakticky však (kvôli koncentrácii konania) tento moment nastane v konaní skôr (nie je zrejme mysliteľné uplatniť takýto návrh po vyhlásení meritórneho rozhodnutia). Aj preto, logicky, nemožno požadovať, aby takáto lehota bola stanovená *expressis verbis*.

Vzhľadom na uvedené je preto zřejmé, že strana sa môže domáhať určenia podľa ust. § 214 ods. 2 CSP iba do (právoplatného) skončenia konania o žalobe na plnenie. Tvrdíme, že v momente, ktorým súd rozhodne o plnení, dochádza k procesnej preklúzii, v ktorej dôsledku dôjde k procesnej konzumpcii práva domáhať sa prejudiciálneho určenia podľa § 214 ods. 2 CSP. Teda inak povedané, **právoplatné rozhodnutie o žalobe na plnenie konzumuje právo sporovej strany domáhať sa prejudiciálneho určenia**. Je pritom irelevantné, či samostatnou žalobou, alebo v rámci daného konania mechanizmom podľa § 214 ods. 2 CSP.

Uplatnenie všeobecného určovacieho návrhu samostatnou žalobou

Názory na otázku, či by sa strana mohla po právoplatnom rozhodnutí súdu o plnení domáhať určenia novou žalobou v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP, však nie sú jednotné. Názorová nejednoznačnosť ohľadom tejto otázky sa okrem iného prejavila aj v rámci rozhodovacej činnosti súdov.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sp. zn. 2Cz 8/71 zo dňa 24. 2. 1971 (publikovaný v zbierke ako R 17/1972) platí: „Naléhavý právní zájem na určení je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce, nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Žaloba domáhající se určení podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř.“¹⁶

Spomenúť možno aj uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 2740/2012 zo dňa 25. 6. 2014, v ktorom súd uviedol: „Je-li rozhodnutím o věci samé (jeho výrokem) ve sporu o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva, zcela vypořádán právní vztah založený ve sporu o plnění na řešení předběžné otázky (řešení přijaté v takovém sporu vyčerpalo beze zbytku obsah předběžné otázky, ze které již /proto/ nemohou vzejít další spory o splnění povinnosti mezi týmiž účastníky), pak následnému sporu o určení, zda tu právní vztah (právní poměr) nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem, jímž má být výrokem soudního rozhodnutí znovu posouzena stejná předběžná otázka, již brání překážka věci rozsouzené (res iudicata).“

Opačný právny názor vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5 Obdo 51/2011 zo dňa 14. 2. 2013, v ktorom konštatoval: „Zásadne platí, že možnost podania žaloby na plnenie spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej, tento predpoklad však nemožno chápať všeobecne. Ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny pomer napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť.“ Obdobný právny názor zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v uznesení sp. zn. 9Cdo/7/2021 zo dňa 14. 4. 2021.

Badateľná diskrepancia názorov na vzťah určovacej žaloby a žaloby na plnenie sa vyskytuje aj v právnej doktríne. Časť právnej doktríny pertraktuje názor, na základe ktorého právoplatné rozhodnutie súdu o žalobe na plnenie (v určitých prípadoch) netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre určovaciu žalobu. Uvedený názor demonštruje na príklade žaloby na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností. Takýto názor postulovala vo svojej pozoruhodnej práci Gešková:

„Typickým príkladom je žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností. Aj keď môže žalobca, ktorý o sebe tvrdí, že je vlastníkom, žalovať na plnenie (napr. o vypratanie nehnuteľnosti), kde by v rámci tohto konania súd riešil otázku vlastníckeho práva ako prejudiciálnu otázku, rozsudok o vyprataní nehnuteľnosti nie je spôsobilou listinou na zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, taký je len rozsudok o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (§ 36a KZ), nie

¹⁶ Obdobne možno poukázať aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo/100/01 zo dňa 28. 05. 2002, ktorý bol publikovaný v zbierke ako R 110/2003, alebo na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 251/2015 zo 16. 03. 2016, v ktorom súd priznal určovacej žalobe preventívny charakter, čím sa implicitne priklonil k doktrínálnym názorom ohľadom uplatňovania princípu subsidiarity určovacej žaloby.

však rozsudok o vypratane nehnuteľnosti, kde súd posúdi otázku vlastníckeho práva len v jeho odôvodnení.¹⁷ Táto eventualita teda nepredpokladá (*ipso facto*) súbeh oboch typov žalôb, ale predpokladá podanie priamo žaloby určovacej.

V prípade skutočného súbehu žalôb Gešková uvádza: „*To, či je určovacia žaloba podaná po skončení konania o plnenie prípustná, možno vyhodnotiť posúdením toho, či je na určení naliehavý právny záujem. Teda vyhodnotením toho, či žalobca rozsudok potrebuje a či je spôsobilý odstrániť jeho právnu neistotu. Napr. v okolnostiach posudzovania prípustnosti určovacej žaloby, ak má byť rozhodnutie o nej podkladom pre zápis práva do registra, môže byť táto žaloba prípustná, pretože na určení je naliehavý právny záujem, teda na základe všeobecného kritéria, nie preto, že ide o zápis do tohto registra (kazuistické kritérium).*“¹⁸

Na tomto mieste si dovoľujeme postulovať opačný názor, pretože podľa nášho názoru platí, že prípustnosť určovacej žaloby, podanej po právoplatnom skončení konania o žalobe na plnenie, možno vyhodnotiť predovšetkým posúdením toho, či v konaní o žalobe na určenie bude zachovaná totožnosť predmetu konania a/alebo totožnosť sporových strán a nie toho, či je na určení naliehavý právny záujem. Domnievame sa, že citovaný doktrínálny názor sa zakladá na aktuálne účinnej právnej úprave obsiahnutej v ust. 36a ods. 2 písm. a) zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“, prípadne „KZ“), podľa ktorého platí: „*Ak je na vykonanie záznamu predložené súdne rozhodnutie, ktoré je záväzné pre osobu zapísanú v katastri a priamo sa dotýka jej práva k nehnuteľnosti, okresný úrad vykoná záznam podľa výroku súdneho rozhodnutia.*“. O správnosti predmetného ustanovenia by sa však dalo s úspechom polemizovať (o čo sa aj pokúšame).

V rámci spomenutých rozdielnych názorov sa prikláňame na stranu názorového prúdu, podľa ktorého rozhodnutie súdu o žalobe na plnenie predstavuje prekážku *rei iudicatae* pre následnú určovaciu žalobu, avšak iba za predpokladu totožnosti predmetu konania (úplne presne tej jeho zložky, ktorá tvorí skutkový základ súdnej ochrany, nie formuláciu žalobného petitu), sporových strán a úplného „vyčerpania“ uplatneného nároku v konaní o žalobe na plnenie.¹⁹

Aký by mal byť teda správny postup v prípade, ak sa strana bude dožadovať určenia (napríklad pre potreby evidencie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností) po tom, čo súd právoplatne rozhodol o plnení?

V našom ponímaní možno z doktrínálneho hľadiska uvedenú problematiku vyriešiť tromi spôsobmi, a to:

- A) novelizáciou právnej úpravy katastrálneho zákona tak, aby bolo možné vykonať záznam aj na základe odôvodnenia predloženého súdneho rozhodnutia,

¹⁷ GEŠKOVÁ, K. *Určovacia žaloba*. Bratislava : C. H. Beck, 2023, s. 96 a 97. ISBN 978-80-8232-037-7.

¹⁸ GEŠKOVÁ, K. *Určovacia žaloba*. Bratislava : C. H. Beck, 2023, s. 209. ISBN 978-80-8232-037-7.

¹⁹ Pokiaľ by však v následnom konaní o určovacej žalobe nebola splnená podmienka totožnosti predmetu konania a/alebo sporových strán, resp. by nárok žalobcu nebol v konaní o žalobe na plnenie úplne vyčerpaný, prirodzene by v takom prípade rozsudok o žalobe na plnenie netvoril prekážku *res iudicatae* pre konanie o žalobe na určenie.

- B) výkladom textu katastrálneho zákona podľa jeho zmyslu a účelu,
- C) požiadavkou na nevyhnutnú mieru procesnej diligencie strany, ktorá by vždy mala navrhnúť vydanie medzitýmneho určovacieho návrhu.

A) Novelizácia právnej úpravy katastrálneho zákona tak, aby bolo možné vykonať záznam aj na základe odôvodnenia predloženého súdneho rozhodnutia

Podľa ust. § 34 ods. 1 katastrálneho zákona platí: „Práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklpom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to **na základe verejných listín** a iných listín.“ V zmysle ust. § 35 ods. 2 písm. a) katastrálneho zákona je verejná listina, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, prílohou návrhu na vykonanie záznamu. Skutočnosť, že súdne rozhodnutie je verejnou listinou ako celok možno považovať za notoriu.

Katastrálny zákon v ust. § 36a ods. 2 a nasl. upravuje súdne rozhodnutie ako verejnú listinu, samostatne, čím mu na účely katastrálneho (záznamového) konania akoby priznáva status verejnej listiny *sui generis*. V ustanovení § 36a ods. 2 písm. a) katastrálny zákon explicitne pripúšťa možnosť vykonania záznamu v katastri nehnuteľností aj na základe predloženého súdneho rozhodnutia, avšak výlučne iba na základe jeho výroku. Spomenutú právnu úpravu katastrálneho zákona považujeme za nesprávnu a rozpornú so zmyslom a účelom civilného procesu. Súdne rozhodnutie je verejnou listinou ako celok, teda za verejnú listinu nemožno považovať iba jeho výrok, a to ani na účely katastrálneho konania.

V rámci slovenskej právnej doktríny sa k uvedenej problematike možno stretnúť s rôznymi názormi. „V zmysle § 36a ods. 2 písm. a) KZ orgán katastra vykoná záznam podľa výroku súdneho rozhodnutia. Toto ustanovenie sa týka rozhodnutí vydaných v civilnom (sporovom či mimosporovom) konaní (s výnimkou rozhodnutí o neplatnosti právneho úkonu a neplatnosti dobrovoľnej dražby) a trestnom konaní. Viazanosť výrokom súdneho rozhodnutia pri vykonávaní zápisu do katastra nehnuteľností záznamom má svoju podstatu v tom, že práve výrok rozhodnutia je jeho najdôležitejšou a zaväzujúcou časťou, keďže je v ňom uvedený obsah rozhodnutia vo veci samej (§ 218 ods. 1 CSP, § 163 ods. 3, § 165 ods. 1 TP). Z uvedenej viazanosti výrokom súdneho rozhodnutia potom (rovnako ako z uvádzacej vety § 36a ods. 2 KZ) vyplýva, že **orgán katastra nemôže na podklade súdneho rozhodnutia vykonať taký zápis do katastra nehnuteľností, ktorý z obsahu výroku priamo nevyplýva, hoci by aj bol záver súdu o vzniku, zmene, zániku alebo existencii nejakého práva k nehnuteľnosti, iného než uvedeného vo výroku rozhodnutia, obsiahnutý v odôvodnení rozhodnutia.**“²⁰

²⁰ FEČÍK, M., JAKUBÁČ, R. *Katastrálny zákon. Komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 645. ISBN 978-80-89603-96-1.

S obdobnými doktrínálnymi názormi sa možno stretnúť aj v českom právnom prostredí. „*Je-li vkladovou listinou rozhodnutí soudu, musí být pravomocné, a z jeho výrokové části musí vyplývat, jaký vklad do katastru má být na jeho základě povolen a proveden. Pouze výrok soudu je totiž závazný pro účastníky soudního řízení, odůvodnění rozhodnutí již nikoli.*“²¹

Rovnako tak ani tieto citované doktrínálne názory, hoci im v pozitivistickej či normativistickej línii niet čo vyčítať, nepovažujeme za problematiku vyčerpávajúce a dovolíme si s nimi polemizovať. Koniec koncov je to práve odborná polemika, ktorá v konečnom dôsledku prispieva k zefektívneniu právnej úpravy. Presadzovaním, resp. aplikovaním týchto názorov dochádza v aplikačnej praxi k akémusi „uberaniu dôležitosti“ odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Právnu úpravu katastrálneho zákona, ktorý umožňuje vykonanie záznamu iba na základe výroku súdneho rozhodnutia, považujeme v dôsledku uvedeného za neefektívnu. Zastávame názor, že pokiaľ súd posúdi určitú otázku²² prejudiciálne, v rámci odôvodnenia rozhodnutia, nie je efektívne a ani hospodárne, aby sa táto otázka (napríklad na účely potreby vykonania záznamu v katastri) pred súdom riešila znovu. Navyše, ako sme uviedli už v predchádzajúcej časti tohto príspevku, prípadná určovacia žaloba by podľa nášho názoru nemala byť prípustná, pretože jej prípustnosti bráni negatívna procesná podmienka – *impedimentum rei iudicatae*.²³ Pripomíname, že rozoberáme situáciu, keď sa právo uplatňovať prejudiciálne určenie procesnej strane prekludovalo – pri existencii akéhokoľvek medzitýmného rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve bude aj (podľa nás príliš príkra) právna úprava v katastrálnom zákone postačovať.

Domnievame sa, že aktuálna právna úprava katastrálneho zákona prispieva k neželanému vytváraní zbytočných sporov, ktorých je už aj bez toho neprimerane veľa. Vzhľadom na uvedené si na tomto mieste dovoľujeme predstaviť návrh na odbornú diskusiu, resp. návrh *de lege ferenda* na zmenu právnej úpravy Katastrálneho zákona (záznamového konania) tak, aby príslušný správny orgán mohol vykonať záznam na základe predloženého súdneho rozhodnutia ako celku, teda aj na základe odôvodnenia súdneho rozhodnutia.²⁴ Tvrdíme, že v dôsledku nami navrhovanej zmeny by došlo k zefektívneniu samotného katastrálneho konania, ale aj civilného konania, ktoré by bolo odbremenené od zbytočných určovacích žalôb. Takéto určovacie žaloby v súčasnosti musia byť podávané za účelom dosiahnutia určenia vlastníckeho práva súdom v rámci výroku súdneho rozhodnutia tak, ako to vyžaduje aktuálne platné a účinné ust. § 36a ods. 2 písm. a) katastrálneho zákona.

B) Výklad textu katastrálneho zákona podľa jeho zmyslu a účelu

K zásahu do znenia katastrálneho zákona podľa predchádzajúceho bodu by nemuselo dôjsť, ak by sa text katastrálneho zákona interpretoval podľa jeho zmyslu, účelu a názo-

²¹ BAUDYŠ. P. *Katastrální zákon. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 80. ISBN 978-80-7400-525-1.

²² V konkrétnom prípade možno hovoriť napríklad o otázke prejudiciálneho posúdenia vlastníckeho práva, ktoré bude reflektované iba v rámci odôvodnenia rozhodnutia o žalobe na plnenie.

²³ Opätovne uvádzame, že uvedené platí iba za predpokladu totožnosti predmetu konania a sporových strán.

²⁴ Samozrejme za predpokladu, že súd v odôvodnení rozhodnutia prejudiciálne posúdil otázku vlastníckeho práva v prebiehajúcom konaní (napríklad v konaní o žalobe na plnenie).

rov právnej doktríny. Ide však už o akúsi negatívnu zaužívanú aplikačnú prax, keď sa pri akomkoľvek probléme s interpretáciou zákona ihneď pristúpi k novelizácii spornej právnej úpravy. To však podľa nášho názoru nie je správne. Časté novelizácie právnych predpisov môžu do právnych vzťahov vnášať značnú dávku právnej neistoty, čoho výsledkom môže byť nepredvídateľnosť rozhodovacích procesov.

Vyslovujeme názor, že text akéhokoľvek zákona, teda nielen katastrálneho, by sa mal interpretovať najmä podľa jeho zmyslu a účelu. Tento názor zastáva aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej pomerne konštantnej rozhodovacej praxi. V náleze sp. zn. PL. ÚS 20/2023 zo dňa 28. 5. 2025 plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky uviedlo: „*Ústavný súd však už viackrát zdôraznil, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad predstavuje len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010, I. ÚS 544/2019, II. ÚS 171/2023).*“

Zastávame názor, že príslušný správny orgán by mal vykonať záznam aj na základe odôvodnenia súdneho rozhodnutia, teda nielen na základe jeho výroku.²⁵ Je nesporné, že súdne rozhodnutie predstavuje verejnú listinu ako celok. Za verejnú listinu preto nemožno považovať iba enunciat rozhodnutia, a to ani na účely katastrálneho zákona. Ak súd v rozhodnutí posudzoval otázku vlastníckeho práva v odôvodnení súdneho rozhodnutia, nevidíme rozumný dôvod, prečo by správny orgán nemohol vykonať záznam aj na podklade takéhoto odôvodnenia. Dodávame, že normatívna diskrepancia medzi súdnymi rozhodnutiami a inými verejnými listinami, kde ostatné verejné listiny sú spôsobilé byť podkladom rozhodnutia správy katastra ako celok, a súdne rozhodnutie nie, nedáva rozumný zmysel.

Je pravdou, že explicitné znenie ust. § 36a ods. 2 písm. a) katastrálneho zákona dovoľuje správnomu orgánu vykonať záznam iba podľa výroku súdneho rozhodnutia. Pokiaľ by správny orgán vykonal záznam na podklade odôvodnenia súdneho rozhodnutia, mohol by sa dostať do rozporu s výslovným znením tohto ustanovenia. Vyjadrujeme však všeobecné presvedčenie, že výklad zákona proti jeho výslovnému zneniu nemusí v každom jednom prípade znamenať výklad *contra legem*. Týmto sa prikláňame k doktrínálnym názorom, podľa ktorých sa má text zákona interpretovať podľa relevantných názorov právnej doktríny, nie opačne. Zákonodarcom použité slová nerozhodujú o význame pojmu, ako svojho času trefne poznamenal profesor Eliáš. Význam slov, a teda pojmy, určuje práve doktrína.

²⁵ Opätovne uvádzame, že uvedené platí iba pod podmienkou, že súd v odôvodnení rozhodnutia prejudiciálne posúdil otázku vlastníckeho práva v prebiehajúcom konaní.

Zmyslom a účelom záznamového konania je dospieť k zosúladieniu skutkového a právneho stavu, teda stavu, ktorý je zapísaný v katastri nehnuteľností, ale už nekorešponduje so skutočným právnym stavom, ktorý je osvedčený takou verejnou autoritou, ktorej zákonodarca zveril oprávnenie meniť stav zapísaný v katastri nehnuteľností. Ak verejná listina disponuje takouto „silou“, zmyslom a účelom príslušných noriem katastrálneho zákona je spôsobiť záznam skutočného stavu do evidencie nehnuteľností. A domnievame sa, že aj odôvodnenie súdneho rozhodnutia takúto spôsobilosť má, a uvádza nasledujúce argumenty: teória civilného procesného práva, pochopiteľne, nespochybňuje, že právoplatnosť nadobúda iba výroková časť súdneho rozhodnutia. To však neznamená, že orgán správy katastra nehnuteľností neskúma rozhodnutie **ako celok**, teda či ide o záznamu schopnú listinu (ust. § 36 ods. 2 katastrálneho zákona). Nie je mysliteľné sa rozumne domnievať, že orgán správy katastra nehnuteľností posudzuje iba výrokovú časť súdneho rozhodnutia...ad absurdum, ak by nemal v záhlaví rozsudku identifikované sporové strany, nevedel by ani o kom (v prospech koho) má vykonať záznam... Rovnako tak doložka právoplatnosti a ďalšie formálne náležitosti sú súčasťou **celku verejnej listiny**. Ak by sme ust. § 36a ods. 2 písm. a) katastrálneho zákona vykladali gramaticky a adekvátne, zápis by znel na „žalobcu“ ... čo zrejme nestačí na identifikáciu osoby vlastníka. Samozrejme ide o absurdný výklad, no rovnako absurdné je domnievať sa, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá svoje významné funkcie, a to konkrétne v identifikácii tzv. procesného nároku.

Tu tkvie jadro našej argumentácie. Žalobný či procesný nárok je pomerne zložitý a štruktúrovaný doktrínálny pojem, ktorému sme sa podrobne venovali na inom mieste.²⁶ Podstatou však je, že procesný nárok, ktorým je vymedzený predmet sporového konania, má dve funkčne prepojené zložky:

- i) skutkovú, substancovanú žalobcom cez prizmu tzv. povinnosti tvrdenia,
- ii) žalobný návrh, veľmi zjednodušene petit žaloby.

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia predstavuje tú časť rozhodnutia, kde má byť konštatované, či poskytnutá petitórna ochrana logicky vyplýva zo substancovaného skutkového stavu. V žalobe na plnenie so skutkovým a právnym základom v potvrdenom vlastníckom (či inom) práve žalobcu skrátka imanentne musí byť konštatované, či je žalobca nositeľom tvrdeného subjektívneho práva. Preto tvorí súdne rozhodnutie jeden funkčný celok, a nemožno sa s úspechom „tváriť“, že orgán správy katastra nehnuteľností seriózne pracuje (má pracovať) len s výrokovou časťou rozhodnutia. Je to rovnaké ako tvrdiť, že lekár pri prehliadke pacienta nebude prihliadať na celkovú anamnézu a nebudú ho zaujímať žiadne ďalšie zložky pacientovho chorobopisu, iba vysoký krvný tlak...

Dovolíme si prízvukovať, že našou ambíciou nie je nasilu prekrúcať termíny použité zákonodarcom, ani spochybňovať funkčné súvislosti faktu, že právoplatnosť nadobúda iba výrok (výroky) súdneho rozhodnutia, iba poukázať na rozumný zmysel týchto termínov a preferovať teleologický, nie doslovný výklad ustanovení katastrálneho zákona.

²⁶ Porovnaj ŠTEVČEK, M. *Žalobný nárok*. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 478 a nasl. ISBN 978-80-7400-629-6.

C) Požiadavka na nevyhnutnú mieru procesnej diligencie strany, ktorá by vždy mala navrhnúť vydanie medzitýmneho určovacieho návrhu

Slovenský civilný proces prešiel v roku 2016 s výraznou zmenou, v ktorej dôsledku ho možno od tohto obdobia považovať za veľmi pokrokový a porovnateľný s právnymi poriadkami vyspelých, demokratických a právnych štátov. CSP upravuje mechanizmy, resp. prostriedky, ktorých pôsobením došlo k výraznému zefektívneniu civilného procesu v porovnaní s právnou úpravou za účinnosti OSP. Medzi tieto mechanizmy možno bezpochyby zaradiť princípy sporového konania, menovite predovšetkým princíp arbitrárneho poriadku a princíp koncentrácie. Spomenuté princípy určitým spôsobom nútia, resp. motivujú sporové strany, aby boli dostatočne procesne diligenty a im patriace procesné práva a povinnosti realizovali včas.

V nadväznosti na spomínanú kazuistiku týkajúcu sa zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti uvádzame, že prejavom dostatočnej procesnej diligencie sporovej strany by malo byť okrem iného to, že sa táto strana bude vždy v rámci konania o žalobe na plnenie domáhať aj prejudiciálneho určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorej sa spor týka. Uvedené by bolo nespochybniteľným prejavom dostatočnej procesnej diligencie sporovej strany a schopnosti predvídať vznik potenciálnych budúcich sporov vo vzťahu k tej istej nehnuteľnosti.

Už v rímskom práve sa uplatňovala zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, ktorej existencia je v súčasnom civilnom procese reflektovaná najmä prostredníctvom princípov civilného procesu a procesnej diligencie sporovej strany. Preto za predpokladu, že sa strana nebude v rámci konania o žalobe na plnenie domáhať prejudiciálneho určenia vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti, stratí momentom právoplatnosti rozhodnutia súdu o žalobe na plnenie možnosť domáhať sa následného určenia vlastníckeho práva k takejto nehnuteľnosti.²⁷ Inak povedané, skutočnosť, že strana nevyužije možnosť prejudiciálneho určenia počas konania o žalobe na plnenie, pôjde na jej ťarchu. Zrejme to bude platiť aj pre prípady, kedy procesná strana uplatní len určovaciu žalobu, hoci by mohla žalovať priamo na plnenie. Takúto konkurenciu žalôb stále nepovažujeme za vhodnú a na doterajších doktrínálnych záveroch nevidíme potrebu nič meniť. Inak povedané, ak má strana k dispozícii žalobu na plnenie, môže v rámci nej uplatniť súbeh s určovacím návrhom vo forme medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve, naopak to však neplatí.

Uvedomujeme si, že predmetný názor môže pôsobiť neprimerane prísne a nebude považovaný za správny naprieč celou odbornou verejnosťou. Dodávame však, že si ani nenárokujeme na jeho správnosť, avšak považujeme ho za možný začiatok diskusie, najmä na úrovni odbornej právnickej obce.

Uvedený záver možno vnímať aj v kontexte potreby, resp. vhodnosti „vžitia si“ a začatia využívania medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve v zmysle ust. § 214 ods. 2 CSP. Tvrdíme, že ide o veľmi praktický inštitút, ktorého prostredníctvom možno predísť možnému vzniku budúcich sporov.

²⁷ Je úplne irelevantné, či by sa takto strana po skončení konania o žalobe na plnenie domáhala prejudiciálneho určenia v zmysle § 212 ods. 2 CSP alebo § 137 písm. c) CSP.

Komparatívna časť: Rakúska republika

Právna úprava inštitútu medzitýmneho rozsudku je obsiahnutá v druhej časti, v druhom odseku, v prvom titule zákona č. RGBL. Nr. 113/1895 Civilný procesný poriadok (nem. „*Zivilprozessordnung*“, ďalej len ako „ZPO“), a to v ustanoveniach § 393 a § 393a, pod marginálnou rubrikou s názvom „*Rosudky*“.

Medzitýmny rozsudok vedie ku kvalitatívnemu členeniu predmetu konania.²⁸ Neplní funkciu konečného rozsudku, ale slúži na urýchlenie konania a zvýšenie procesnej ekonomie, pretože zistenia v medzitýmnom rozsudku spravidla vedú k rozhodnutiu celého konania.²⁹

Rakúska právna úprava rozlišuje tri typy medzitýmnych rozsudkov:

- **základný rozsudok**³⁰ (§ 393 ods. 1 ZPO),
- **medzitýmny určovací rozsudok**³¹ (§ 393 ods. 2 ZPO) a
- **medzitýmny rozsudok o premlčaní**³² (§ 393a ZPO).

Základný rozsudok

Základný rozsudok môže súd vydať, ak je nárok sporný čo do základu, ako aj výšky, pričom konanie je spôsobilé na rozhodnutie (nem. *Entscheidungsreif*) len vo vzťahu k jeho základu.³³

Za základ nároku sa považujú právne skutočnosti, z ktorých nárok vyplýva vrátane všetkých námietok, ktoré môžu mať vplyv na jeho existenciu.³⁴ Medzitýmny rozsudok o základe nároku možno vydať aj vtedy, keď je výška nároku natoľko sporná, že v dôsledku námietok alebo okolností uplatnených v konaní (napr. započítania) nemožno vyhlásiť, že bude napokon určená ako nulová.³⁵

Podľa prevládajúcej rakúskej judikatúry nie je možné vydať základný rozsudok v prípade určovacej žaloby, a to z dôvodu absencie sporu o výšku nároku.³⁶ Časť judikatúry³⁷

²⁸ RECHBERGER, W. H., SIMMOTA, D. A. *Zivilprozessrecht. Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren. 9. Auflage.* Wien : Manz, 2017, s. 526.

²⁹ RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg) § 393 ZPO Rz 1. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5. Auflage.* Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_393_zpo/j_41560_031950_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_315a717701?origin=bct&podorigin= [cit. dňa 09. 03. 2025].

³⁰ Z nem. „*Grundurteil*“ alebo aj „*das Zwischenurteil über den Grund des Anspruchs*“.

³¹ Z nem. „*Grundlagenurteil*“ alebo aj „*das Zwischenurteil über einen Zwischenfeststellungsantrag nach § 236, § 259 ZPO*“.

³² Z nem. „*das Zwischenurteil zur Verjährung*“.

³³ RECHBERGER, W. H., SIMMOTA, D. A. *Zivilprozessrecht. Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren. 9. Auflage.* Wien : Manz, 2017, s. 526.

³⁴ DEIXLER-HÜBNER, A. In FASCHING, H. W., KONECNY, A. § 393 ZPO Rz 5. [online] *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. Auflage.* (Stand 1. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_6_zpg_zpo_p0393 [cit. dňa 17. 03. 2025].

³⁵ RECHBERGER, W. H., SIMMOTA, D. A. *Zivilprozessrecht. Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren. 9. Auflage.* Wien : Manz, 2017, s. 526.

³⁶ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039037: *Wird nur ein Feststellungsbegehren gestellt, dann ist die Fällung eines Zwischenurteiles schon begrifflich ausgeschlossen. In einem solchen Fall liegen die gesetzlichen Voraussetzungen für die Fällung eines Zwischenurteils nicht vor.*

³⁷ Rozhodnutie OGH, sp. zn. 3 Ob 81/01k. V predmetnom prípade bol medzitýmny rozsudok považovaný za prípustný v konaní o určovacej žalobe, ktorá sa týkala oprávnenosti čerpania bankovej záruky. [online].

však zastáva názor, že pre vydanie základného rozsudku nie je podstatné, či ide o žalobu na plnenie, určovaciu žalobu alebo žalobu o určenie právnej skutočnosti.³⁸

Základný rozsudok možno vydať len vtedy, ak sa potvrdí existencia základu právneho nároku. Pokiaľ sa však preukáže, že nárok nie je po právnej stránke dôvodný, žaloba musí byť zamietnutá konečným rozsudkom.³⁹

Vydaniu medzitémneho rozsudku musí predchádzať úplné objasnenie základu právneho nároku vrátane posúdenia všetkých relevantných námietok. Samostatné rozhodnutie o jednotlivých námietkach formou medzitémneho rozsudku nie je prípustné – výnimku však predstavuje medzitémny rozsudok o premlčaní podľa ustanovenia § 393a ZPO (pozri odsek s názvom *Medzitémny rozsudok o premlčaní*).⁴⁰

Časť právnej teórie a ustálená judikatúra nepriznávajú základnému rozsudku materiálnu právoplatnosť presahujúcu konkrétny právny spor (nem. *außerprozessuale Bindungswirkung*). Podľa tohto výkladu základný rozsudok nie je určovacím rozsudkom v zmysle ustanovenia § 228 ZPO. V rámci súdneho konania však vzniká vnútroprocesná záväznosť (nem. *innerprozessuale Bindungswirkung*), ktorá bráni opätovnému otvoreniu otázky základu právneho nároku. Základný rozsudok zároveň vyvoláva aj prekluzívny účinok, keďže strany po jeho vydaní už nemôžu predkladať nové skutkové tvrdenia týkajúce sa základu nároku.⁴¹

Uvedený názor však nie je prijímaný bezvýhradne. Podľa novej právnej doktríny je potrebné základnému rozsudku priznať aj materiálnu právoplatnosť presahujúcu konkrétny právny spor (nem. *außerprozessuale Bindungswirkung*). Keďže sa o základe nároku rozhoduje vo forme rozsudku, ide o právoplatné a konečné rozhodnutie aspoň v rozsahu určovacieho prvku implicitne obsiahnutého v žalobe na plnenie. Neexistuje dôvod, aby rozsudkom vyslovené rozhodnutie o existencii právneho základu nemalo účinky aj v prípadnom budúcom spore medzi tými istými stranami. Z uvedeného dôvodu sa čoraz častejšie prikláňa právna teória k názoru, že základný rozsudok má nielen vnútroprocesnú záväznosť, ale aj skutočnú materiálnu právoplatnosť (nem. *echte materielle Rechtskraft*).^{42,43}

Dostupné na: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20011120_OGH0002_0030OB00081_01K0000_000&Suchworte=RS0032321 [cit. dňa 03. 04. 2025].

³⁸ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenurteil*. [online] (Stand 26.4.2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenurteil/h_80001_8720139858248486214_d7a9f752a4?origin=gs&searchid=20250316165743744&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 10. 03. 2025].

³⁹ RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg): § 393 ZPO Rz 6. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5. Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_393_zpo/j_41560_031950_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_315a717701?origin=bct&podorigin= [cit. dňa 11. 03. 2025].

⁴⁰ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenurteil*. [online] (Stand 26.4.2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenurteil/h_80001_8720139858248486214_d7a9f752a4?origin=gs&searchid=20250316165743744&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 10. 03. 2025].

⁴¹ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren, 9. Auflage*. Wien : Manz Wien, 2017, s. 526.

⁴² RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg): § 393 ZPO Rz 8. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5. Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_393_zpo/j_41560_031950_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_315a717701?origin=bct&podorigin= [cit. dňa 11. 03. 2025].

⁴³ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren, 9. Auflage*. Wien : Manz Wien, 2017, s. 527.

Ako vidno, závery rakúskej doktríny podporujú naše čiastkové závery. Pochopiteľne, rozvinutosť inštitútu z hľadiska jeho aplikovateľnosti, doktrinálnej i judikatúrnej preskúmanosti sú s našimi podmienkami neporovnateľné. Práve preto však je inštruktívne a dôležité z týchto záverov čerpať. Konštatujeme, že rakúska právna úprava základného medzitémneho rozsudku v hrubých rysoch zodpovedá prvému typu medzitémneho rozsudku podľa CSP.

Z hľadiska opravných prostriedkov je základný rozsudok podľa ustanovenia § 393 ods. 3 prvá veta ZPO postavený na rovnakú úroveň ako konečný rozsudok (nem. *Endurteil*). Podaním opravného prostriedku proti základnému rozsudku sa ďalšie konanie o žalobe *ex lege* prerušuje až do nadobudnutia jeho právoplatnosti (§ 393 ods. 3 ZPO).⁴⁴

Medzitémny určovací rozsudok

Medzitémny určovací rozsudok možno vydať vtedy, ak je konanie o medzitémnom určovacom návrhu (nem. *Zwischenfeststellungsantrag*) spôsobilé na rozhodnutie. Medzitémny rozsudok sa však pripúšťa len za predpokladu, že o medzitémnom určovacom návrhu možno rozhodnúť skôr, než dôjde k rozhodnutiu o samotnej žalobe (§ 393 ods. 2 ZPO).⁴⁵

Medzitémny určovací rozsudok sa nikdy nevydáva z úradnej povinnosti, ale výlučne na základe návrhu žalobcu (§ 236 ZPO) alebo žalovaného (§ 259 ods. 2 ZPO).⁴⁶

Medzitémny určovací rozsudok je nesporne považovaný za plnohodnotný určovací rozsudok (nem. *Feststellungsurteil*), ktorý nadobúda účinok právoplatnosti presahujúci rámec konkrétneho konania (nem. *außerprozessuale Bindungswirkung*). Podľa ustanovenia § 393 ods. 3 ZPO je samostatne napadnuteľný opravným prostriedkom. Opravný prostriedok proti tomuto typu rozhodnutia však na rozdiel od základného rozsudku spravidla nemá odkladný účinok. Vymedzené ustanovenie však umožňuje súdu, aby v prípade, ak medzitémnym rozsudkom bolo vyslovené, že právny vzťah alebo právo relevantné pre rozhodnutie vo veci samej neexistuje, rozhodol o prerušení ďalšieho konania až do nadobudnutia právoplatnosti medzitémneho určovacieho rozsudku.⁴⁷ Dikcia ustanovenia § 393 ods. 3 ZPO posledná veta nepripúšťa osobitný opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu.⁴⁸

Medzitémny určovací návrh

Pod pojmom medzitémny určovací návrh (nem. *Zwischenfeststellungsantrag*) sa rozumie procesný návrh, ktorým sa niektorá zo strán – žalobca (§ 236 ZPO) alebo žalovaný

⁴⁴ Tamže.

⁴⁵ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenurteil*. [online] (Stand 26.4.2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenurteil/h_80001_8720139858248486214_d7a9f752a?origin=gs&searchid=20250316165743744&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 13. 03. 2025].

⁴⁶ Tamže.

⁴⁷ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 527.

⁴⁸ Ustanovenie § 393 ods. 3 posledná veta ZPO: „Das Gericht kann jedoch, wenn ein für die Entscheidung der Hauptsache wesentliches Rechtsverhältnis oder Recht für nicht begründet erkannt wurde, anordnen, dass die weitere Verhandlung über die Klage bis zum Eintritte der Rechtskraft des erlassenen Zwischenurtheiles auszusetzen sei. **Diese Anordnung kann durch ein Rechtsmittel nicht angefochten werden.**“

(§ 259 ods. 2 ZPO) – v priebehu sporového konania domáha, aby súd rozhodol o existencii alebo neexistencii určitého prejudiciálne pôsobiaceho práva alebo právneho vzťahu. Medzitýmny určovací návrh možno takúto predbežnú otázku osamostatniť a právne záväzne o nej rozhodnúť vo výrokovej časti rozsudku. Výsledkom je, že v novom konaní medzi tými istými stranami bude iný sudca viazaný rozhodnutím o predbežnej otázke.⁴⁹

O existencii prejudiciálne pôsobiaceho práva alebo právneho vzťahu je možné rozhodnúť aj prostredníctvom určovacej žaloby podľa ustanovenia § 228 ZPO. Medzitýmny určovací návrh však eliminuje potrebu samostatného, časového aj finančne náročného konania.⁵⁰ Predovšetkým tieto závery doktríny podporujú podstatnú časť našej argumentácie.

Medzitýmny určovací návrh podaný žalobcom sa z procesnoprávneho hľadiska považuje za dodatočné rozšírenie žaloby (nem. *Klagserweiterung*)⁵¹ formou určovacieho návrhu. Na tento návrh sa však nevzťahujú ustanovenia o zmene žaloby (nem. *Klagsänderung*), čo znamená, že na podanie určovacieho medzitýmneho návrhu nie je potrebný súhlas žalovaného (§ 236 ods. 1 ZPO).⁵²

Podanie medzitýmneho určovacieho návrhu zo strany žalovaného predstavuje aktívny obranný prostriedok, ktorým sa žalovaný domáha právoplatného, a nad rámec konkrétneho sporu záväzného určenia, že prejudiciálny právny vzťah, na ktorom je založený nárok žalobcu, neexistuje.^{53, 54}

Medzitýmny určovací návrh možno podať od momentu doručenia žaloby žalovanému (nem. *Streitanhängigkeit*) – pred týmto momentom (nem. *Gerichtsanhängigkeit*)⁵⁵, ide o rozšírenie žaloby podľa ustanovenia § 235 ods. 1 ZPO, ktoré by sa posudzovalo ako samostatné konanie o určovacej žalobe podľa ustanovenia § 228 ZPO – až do skončenia ústneho pojednávania pred súdom prvej inštancie. Výnimku predstavujú konania,

⁴⁹ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 336.

⁵⁰ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenantrag auf Feststellung* [online] (Stand 26. 04. 2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenantrag_auf_feststellung/h_80001_3765061814302855051_d0a3f172b7?origin=gs&searchid=20250316201333005&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 13. 03. 2025].

⁵¹ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039381: „Der von der klagenden Partei gestellte Zwischenantrag auf Feststellung ist, verfahrensrechtlich betrachtet, eine nachträgliche Klagserweiterung durch ein zusätzliches Feststellungsbegehren, die auch ohne Zustimmung der beklagten Partei zulässig und nicht an die Zulässigkeitsvoraussetzungen für Klagserweiterungen gebunden ist.“

⁵² RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 336.

⁵³ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039621: „Der nach § 259 Abs 2 ZPO zulässige Zwischenantrag auf Feststellung des Beklagten stellt ein Abwehrmittel dar, das bezweckt, die über den Rahmen des Rechtsstreites hinausgehender rechtskräftiger Verneinung des vom Kläger behaupteten rechtserzeugenden Tatbestandes zu erwirken.“

⁵⁴ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 336.

⁵⁵ Rakúska právna teória rozlišuje medzi momentom doručenia žaloby na súd (nem. „*Gerichtsanhängigkeit*“) a momentom doručenia žaloby žalovanému (nem. „*Streitanhängigkeit*“), pričom každý z týchto okamihov sa spája s inými účinkami. *Gerichtsanhängigkeit* nastáva okamihom doručenia žaloby na súd, čím dochádza k prerušeniu plynutia premľacej lehoty. *Streitanhängigkeit* vzniká dorúčením žaloby žalovanému; od tohto momentu je na zmenu žaloby potrebný súhlas žalovaného a zároveň zakladá prekážku *litispendencie*.

v ktorých je prípustné predkladanie nových dôkazov (nem. *Neuerungserlaubnis*), napríklad podľa ustanovení § 483a ods. 2 ZPO⁵⁶ alebo § 50 ods. 1 BGBl. Nr. 104/1985 Zákon o pracovnom a sociálnom súde (nem. *Arbeits – und Sozialgerichtsgesetz* alebo aj *ASG-G*)⁵⁷, kde je návrh prípustný aj v odvolacom konaní.⁵⁸ Aj toto *tertium comparationis* korešponduje s našimi výkladmi o procesnej preklúzii neskôr uplatneného práva.

Medzitýmny určovací návrh rovnako ako určovacia žaloba podľa ustanovenia § 228 ZPO, vyžaduje preukázanie právneho záujmu na určení (nem. *Feststellungsinteresse*).⁵⁹

Medzitýmny určovací návrh je prípustný len vtedy, ak:

- predbežná právna otázka sa stala spornou počas prebiehajúceho súdneho konania,⁶⁰
- týka sa prejudiciálneho práva alebo právneho vzťahu, ktorého existencia alebo neexistencia úplne alebo čiastočne determinuje úspech žaloby, a
- má význam aj nad rámec prebiehajúceho konania.⁶¹

Existencia prejudiciálnosti a požiadavka širšieho – nad rámec prebiehajúceho konania – významu musia byť v každej fáze konania preskúmané súdom *ex officio*. Ich absencia vedie k zamietnutiu návrhu formou uznesenia.⁶²

Súd rozhodujúci o medzitýmnom určovacom návrhu musí byť vecne príslušný, pričom prejudiciálny právny vzťah musí spadať do právomoci všeobecných súdov a zároveň musí byť daná aj medzinárodná príslušnosť tuzemských súdov. Návrhy, ktoré sme

⁵⁶ Ustanovenie § 483a ods. 2 ZPO sa vzťahuje na konanie o neplatnosť manželstva alebo na určenie, či manželstvo existuje.

⁵⁷ Ustanovenie § 50 ods. 1 ASGG vymedzuje okruh pracovnoprávných vecí (nem. „*Arbeitsrechtssachen*“), ktoré patria do právomoci pracovných a sociálnych súdov.

⁵⁸ RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T., (Hrsg.): § 236 ZPO Rz 2. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5 Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_236_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024400_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_bfd141a8f8?origin=gs&searchid=20250405175657978&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 05. 04. 2025].

⁵⁹ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenantrag auf Feststellung* [online] (Stand 26. 04. 2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenantrag_auf_feststellung/h_80001_3765061814302855051_d0a3f172b7?origin=gs&searchid=20250316201333005&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 01. 04. 2025].

⁶⁰ *Rechtberger a Klička* ďalej rozvíjajú výklad k dikcii ustanovenia § 236 ods. 1 ZPO, podľa ktorých musí byť (ne)existencia prejudiciálneho právneho vzťahu sporná v čase rozhodovania o medzitýmnom určovacom návrhu. Zároveň upozorňujú, že formulácia „*stala sa spornou v priebehu konania*“ je zavádzajúca, keďže spornosť mohla existovať už pred podaním žaloby. RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T., (Hrsg.): § 236 ZPO Rz 4. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5 Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_236_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024400_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_bfd141a8f8?origin=gs&searchid=20250405175657978&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 05. 04. 2025].

⁶¹ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenantrag auf Feststellung* [online] (Stand 26. 04. 2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenantrag_auf_feststellung/h_80001_3765061814302855051_d0a3f172b7?origin=gs&searchid=20250316201333005&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 01. 04. 2025].

⁶² RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T., (Hrsg.) § 236 ZPO Rz 5. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5 Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_236_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024400_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_bfd141a8f8?origin=gs&searchid=20250405175657978&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 05. 04. 2025].

rujú k určeniu otázok spadajúcich pod osobitný procesný režim (napr. konania vo veciach manželstva, pracovnoprávne a sociálnoprávne konanie alebo konanie o zodpovednosti štátu za škodu), sú podľa dikcie ustanovenia § 236 ods. 2 ZPO neprípustné.⁶³

O medzitýmnom určovacom návrhu sa rozhoduje rozsudkom; v prípade jeho neprípustnosti súd konanie o návrhu uznesením zamietne (nem. *mit Beschluss zurückweisen*). Spravidla sa o medzitýmnom určovacom návrhu rozhoduje spoločne so žalobným návrhom v konečnom rozsudku. Pokiaľ je však na rozhodnutie zrelá len prejudiciálna otázka – teda samotný medzitýmny určovací návrh – rozhoduje sa podľa ustanovenia § 393 ods. 2 ZPO vydaním medzitýmneho určovacieho rozsudku (nem. *Grundlagenurteil*). V prípade, že je sporné právo alebo právny vzťah nedôvodný, rozhoduje sa o oboch návrhoch – o žalobe aj o medzitýmnom určovacom návrhu – v jednom rozsudku.⁶⁴

Medzitýmny rozsudok o premlčaní

Inštitút medzitýmneho rozsudku o premlčaní bol do ZPO zavedený novelou BBG 2011 (nem. „*Budgetbegleitgesetz 2011*“).⁶⁵

Súd môže na návrh strany sporu alebo aj z úradnej povinnosti vydať určovací rozsudok, ktorým sa konštatuje, že premlčanie nenastalo, a zároveň sa potvrdzuje, že žaloba bola podaná včas len vtedy, ak žalovaný v konaní uplatní hmotnoprávnu námietku premlčania podľa ustanovenia § 1501 ABGB (nem. „*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*“, ďalej len ako „ABGB“). Vydanie medzitýmneho rozsudku o premlčaní je na úvahe súdu (formulácia „môže“, nem. „*kann*“⁶⁶). Predpokladom vydania medzitýmneho rozsudku o premlčaní je spravidla to, že vo veci samej sa očakáva rozsiahle a nákladné konanie, v opačnom prípade by bolo vhodnejšie ponechať rozhodnutie na konečný rozsudok.⁶⁷

Ak je námietka premlčania oprávnená, medzitýmny rozsudok sa nevydáva, ale súd zamietne žalobu konečným rozsudkom.⁶⁸

⁶³ RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg) § 236 ZPO Rz 6. [online] *Kommentar zur ZPO (2019). 5. Auflage*. Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_236_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024400_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_bfd141a8f8?origin=gs&searchid=20250405175657978&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 05. 04. 2025].

⁶⁴ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenantrag auf Feststellung* [online] (Stand 26. 04. 2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenantrag_auf_feststellung/h_80001_3765061814302855051_d0a3f172b7?origin=gs&searchid=20250316201333005&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 04. 04. 2025].

⁶⁵ Rechtsinformationssystem des Bundes: BGBl. I Nr. 111/2010 [online]. Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/I/2010/111> [cit. dňa 10. 03. 2025].

⁶⁶ Ustanovenie § 393a ZPO: „*Wenn in einem Rechtsstreit der Einwand der Verjährung des geltend gemachten Anspruchs erhoben wird, kann das Gericht von Amts wegen oder auf Antrag über diesen Einwand gesondert mit Urteil entscheiden, soweit die Klage nicht aus diesem Grund abzuweisen ist. § 393 Abs. 3 erster und zweiter Satz sind sinngemäß anzuwenden.*“

⁶⁷ DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenurteil*. [online] (Stand 26.4.2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenurteil/h_80001_8720139858248486214_d7a9f752a4?origin=gs&searchid=20250316165743744&rlclick=tabbed%2Bresult [cit. dňa 20. 03. 2025].

⁶⁸ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren, 9. Auflage*. Wien : Manz Wien, 2017, s. 528.

Zákonomdarca vytvoril zavedením ustanovenia § 393a ZPO výnimku zo zásady, že o jednotlivých námietkach nemožno rozhodnúť medzitýmnym rozsudkom.⁶⁹

Medzitýmny rozsudok o premlčaní je samostatne napadnuteľný opravným prostriedkom, ktorý vedie *ex lege* k pozastaveniu ďalšieho konania až do právoplatnosti medzitýmneho rozsudku (§ 393a druhá veta ZPO odkazuje na ustanovenie § 393 ods. 3 prvú a druhú vetu ZPO), pričom platia rovnaké pravidlá ako pri základnom rozsudku.⁷⁰

Judikatúra k ustanoveniu § 393a ZPO zastáva názor, že v medzitýmnom rozsudku o premlčaní možno posudzovať len samotnú otázku premlčania. Z povahy tohto rozhodnutia vyplýva, že oddelené skúmanie otázky premlčania predpokladá predbežné uznanie skutkových základov nároku. Ak by sa vyžadovalo okamžité úplné preskúmanie základu právneho nároku, ustanovenie by stratilo zmysel.⁷¹

Konštatujeme, že komparatívnou analýzou možno dospieť k záveru, že takýto druh medzitýmneho rozsudku v CSP nielenže abscentuje, ale zrejme nebude ani inšpiráciou *pro futuro*.

Subsidiarita určovacej žaloby

Určovacou žalobou podľa ustanovenia § 228 ZPO sa možno domáhať určenia existencie alebo neexistencie právneho vzťahu či práva, uznania pravosti listiny alebo určenia jej nepravosti, ak má žalobca právny záujem na tom, aby boli dané právne vzťahy, právo alebo pravosť listiny bezodkladne určené súdnym rozhodnutím.

Z dikcie ustanovenia § 228 ZPO vyplýva, že popri splnení všeobecných procesných podmienok musia byť naplnené aj osobitné podmienky prípustnosti určovacej žaloby – konkrétne, predmetom určenia musí byť právny vzťah alebo právo, ktoré je spôsobilé na určenie (nem. *Feststellungsfähigkeit*), a zároveň musí byť preukázaný právny záujem (nem. *rechtliches Interesse*) na bezodkladnom určení.⁷²

Právna veda považuje tieto podmienky za osobitné procesné podmienky (nem. *besondere Prozessvoraussetzungen*), ktorých absencia vedie k zamietnutiu určovacej žaloby uznesením (nem. *mit Beschluss zurückweisen*).⁷³ Naopak, súdna prax⁷⁴ ich interpretu-

⁶⁹ RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T., (Hrsg.): § 393a ZPO Rz 1. „Kommentar zur ZPO: 5. Auflage.“ (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/j_41560_032000_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_34178a2cb6?origin=tc [cit. dňa 20. 03. 2025].

⁷⁰ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 528.

⁷¹ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0127852: „Beim Zwischenurteil gemäß § 393a ZPO zur (verneinten) Verjährung wird nur die allfällige (nicht gegebene) Verjährung des Klagsanspruchs beurteilt und selbstständig im Instanzenzug überprüfbar; bevor ein uU umfangreiches (Beweis –)Verfahren über die übrigen Anspruchsgrundlagen des Klagsanspruchs durchgeführt werden muss. Dass die abgesonderte Prüfung der allfälligen Verjährung eines Anspruchs, dessen Tatsachengrundlagen im Übrigen noch gar nicht feststehen (müssen), die vorläufige Annahme dieser Anspruchsgrundlagen erfordert, liegt in der Natur des Zwischenurteils zur Verjährung gemäß § 393a ZPO.“

⁷² PLANITZER, L. In KODEK G., E., OBERHAMMER, P.: § 228 ZPO Rz 2. „ZPO-ON.“ (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228 [cit. dňa 07. 04. 2025].

⁷³ FASCHING, H. W., KONEČNY, A. § 228 ZPO Rz 121. *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen*. 3. Auflage. (Stand 01. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_5_zpg_zpo_p0228 [cit. dňa 08. 04. 2025].

⁷⁴ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039201: „Eine Feststellungsklage

je ako hmotnoprávne podmienky úspechu určovacej žaloby, pričom ich absencia vedie k zamietnutiu žaloby rozsudkom (nem. *mit Urteil abweisen*).⁷⁵

Právny záujem

Určovací záujem (nem. *Feststellungsinteresse*⁷⁶) je daný vtedy, ak medzi stranami existuje objektívna neistota ohľadom existencie alebo rozsahu určitého nároku či právneho vzťahu, ktorú možno odstrániť právoplatným určovacím rozsudkom. Podanie určovacej žaloby si vyžaduje konkrétny a aktuálny dôvod – skutočnú a vážnu hrozbu pre právne postavenie žalobcu, ktorej možno predísť čo najskorším súdnym rozhodnutím. Právny záujem musí priamo vyplývať z predmetného sporného práva alebo právneho vzťahu.⁷⁷

V zmysle princípu subsidiarity určovacej žaloby (nem. *Subsidiarität der Feststellungsklage*), je určovacia žaloba podľa ustanovenia § 228 ZPO neprípustná v situáciách, keď má žalobca k dispozícii iný procesný prostriedok, ktorý umožňuje efektívnejšie alebo komplexnejšie vyriešenie sporu.⁷⁸ Príkladom na takýto iný procesný prostriedok môže byť žaloba na plnenie.⁷⁹

Určovacia žaloba nie je prípustná, ak môže žalobca svoj nárok plnohodnotne uplatniť prostredníctvom žaloby na plnenie.⁸⁰ Je však potrebné dodať, že žaloba na plnenie konzumuje určovaciu žalobu len v takom rozsahu, v akom možno požadovaný účinok dosiahnuť aj prostredníctvom rozhodnutia na plnenie⁸¹ – teda, ak sa účel sledovaný určova-

ist bei mangelndem rechtlichen Interesse an der alsbaldigen Feststellung durch Urteil abzuweisen und nicht mit Beschluss zurückzuweisen.“

⁷⁵ RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren*, 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, s. 331.

⁷⁶ Právny záujem na bezodkladnom určení je v rakúskej literatúre označovaný ako *rechtliches Interesse* (slov. „právny záujem“), no v kontexte určovacích žalôb sa používa aj *Feststellungsinteresse* (slov. „záujem na určení“).

⁷⁷ RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T. In RECHBERGER, W. H., KLIČKA, T., (Hrsg): § 228 ZPO Rz 7. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage*. (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_228_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024000_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_efe9feb5f?selectedprefilterid=1&searchid=20250406172101466&page=1 [cit. dňa 07. 04. 2025].

⁷⁸ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038849: *Die Möglichkeit der Leistungsklage verdrängt bei gleichem Rechtsschutzeffekt die Feststellungsklage*.

⁷⁹ PLANITZER, L. In: KODEK G., E., OBERHAMMER, P. § 228 ZPO Rz 22. *ZPO-ON*. (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228 [cit. dňa 09.04. 2025].

⁸⁰ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038817: *In der Regel ist eine Feststellungsklage dann unzulässig, wenn der Kläger seinen Anspruch bereits zur Gänze mit Leistungsklage geltend machen kann*.

⁸¹ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039021: *„Der Satz, dass die Feststellungsklage nicht zuzulassen ist, wenn die Leistungsklage eingebracht werden kann, gilt nur dann, wenn durch den Leistungsanspruch auch der Feststellungsanspruch ausgeschöpft wird, das heißt, wenn weitere als die durch das Leistungsbegehren gezogenen Rechtsfolgen aus der Feststellung des fraglichen Rechtsverhältnisses oder Anspruchs nicht in Betracht kommen.“*

Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038965: *„Nur wenn wirklich feststeht, dass ein bereits anhängiger Leistungsstreit alles bringen kann, was mit dem Feststellungsbegehren*

cou žalobou úplne prekryje s účinkami rozhodnutia o plnení.⁸² Vidíme, že v podstatných rysoch rakúska doktrína rovnako podporuje nami postulované závery o (ne)prípustnosti súbehu určovacích žalôb a žalôb na plnenie.

Určovacia žaloba je prípustná aj vtedy, ak by sa žalobca mohol svojho nároku domáhať žalobou na plnenie, pokiaľ možno prostredníctvom určenia vyriešiť sporný právny vzťah komplexne a definitívne, a tým predísť budúcim sporom alebo ich aspoň skrátiť. To platí najmä pri dlhodobých záväzkových vzťahoch.^{83 84}

Podľa právnej teórie a judikatúry⁸⁵ je však prípustná kumulácia žaloby na plnenie a určovacej žaloby, pokiaľ uvedená kombinácia nevedie k nadbytočným procesným nákladom.⁸⁶

Záver

V nadväznosti na nami vykonanú analýzu problematiky, ktorá je obsahom tohto článku môžeme skonštatovať, že právna teória a rovnako tak ani súdna prax sa problematikou medzitýmneho rozsudku nezaoberajú v dostatočnej miere. Potenciál tohto druhu súdneho rozhodnutia rozšíriť účinky právoplatnosti aj na prejudiciálne určenie a v dôsledku toho výrazným spôsobom skrátiť súdne konanie zostal zatiaľ v rámci Slovenskej republiky, na rozdiel napríklad od Rakúskej republiky, vo väčšine prípadov neobjavený. Vzhľadom na tento nízky záujem môžu v aplikačnej praxi vzniknúť otázky, na ktoré samotná prax, ale ani právna veda odpoveď neponúkajú.

Avšak aj napriek spomenutému nízkemu záujmu zastávame názor, že ust. § 214 ods. 2 CSP a jeho interpretácia by v aplikačnej praxi nemala predstavovať vážnejší problém. Z predmetného ustanovenia implicitne vyplýva, že procesná strana sa môže prejudiciálneho určenia domáhať iba do skončenia konkrétneho konania o žalobe na plnenie, v rámci ktorého žiada (môže žiadať) o prejudiciálne určenie. V prípade, ak strana nebude dostatočne procesne diligentná a takýto návrh nevznesie do rozhodnutia súdu o žalobe na plnenie, máme za to, že na takýto návrh by súd prihliadať nemal a mal by ho zamiet-

erreicht werden könnte, oder wenn zumindest über das Leistungsbegehren hinausgehende Forderungen nach menschlichem Ermessen auszuschließen sind, ist im Hinblick auf ein anhängiges Leistungsverfahren das rechtliche Interesse an der alsbaldigen Feststellung der Deckungspflicht zu verneinen...“

⁸² PLANITZER, L. In KODEK G., E., OBERHAMMER, P.: § 228 ZPO Rz 22. „ZPO-ON.“ (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228 [cit. dňa 09. 04. 2025].

⁸³ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039110: „Bei Dauerrechtsverhältnissen ist in Beziehung auf den Bestand und Inhalt dieser Rechte die Feststellungsklage zulässig, ohne Rücksicht darauf, ob eine Leistungsklage auf aus dem Rechtsverhältnis fällig gewordene Leistungen möglich ist oder nicht.“

Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038935: „Bei Dauerschuldverhältnissen, wie zB bei einem Bestandvertrag, ist die Feststellungsklage des Mieters, daß er Hauptbestandnehmer sei, auch dann zulässig, wenn hinsichtlich einzelner Ansprüche eine Leistungsklage möglich wäre.“

⁸⁴ PLANITZER, L. In KODEK G., E., OBERHAMMER, P.: § 228 ZPO Rz 23. „ZPO-ON.“ (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228 [cit. dňa 20. 07. 2025].

⁸⁵ Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0118963. Pozri rozhodnutie OGH sp. zn. 10 Ob 13/16h: „Gegen eine Kumulierung des Feststellungsbegehrens mit dem Leistungsbegehren bestehen keine Bedenken.“

⁸⁶ PLANITZER, L. In KODEK G., E., OBERHAMMER, P.: § 228 ZPO Rz 24. ZPO-ON. (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228 [cit. dňa 13. 04. 2025].

nuť. Opačný výklad by v aplikačnej praxi mohol spôsobiť viaceré problémy. Už v rímskom práve platila zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, ktorú možno aplikovať aj na problematiku, ktorá tvorí obsah tohto článku.

Vzhľadom na uvedené sme dospeli k záveru, že momentom rozhodnutia súdu o žalobe na plnenie dochádza k procesnej preklúzii práva strany domáhať sa vydania medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve, pričom v dôsledku takejto preklúzie dochádza k procesnej konzumpcii tohto práva.

Účelom medzitýmneho rozsudku podľa ust. § 214 ods. 2 CSP je určenie existencie, resp. neexistencie práva, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. Po momente rozhodnutia súdu vo veci samej by sa vydanie medzitýmneho rozsudku o prejudiciálne pôsobiacom práve míňalo účinku a bolo by kontraproduktívne, v dôsledku čoho by mohlo dochádzať k patovým situáciám, kedy by mohli existovať dve protichodné súdne rozhodnutia. Uvedená situácia by bola reflexiou narušenia princípu právnej istoty a princípu legitímnych očakávaní.

Rovnako tak platí, že strana nie je oprávnená domáhať sa po právoplatnom rozhodnutí súdu o žalobe na plnenie určenia v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP. Uvedené však platí iba vtedy, ak by v následnom konaní o určovacej žalobe išlo o totožný predmet konania a totožné sporové strany a nárok žalobcu by bol úplne vyčerpaný. Doktrínálne názory, pripúšťajúce určovaciu žalobu aj po tom, čo súd právoplatne rozhodol o plnení, považujeme za nesprávne. Prvoradým kritériom na posúdenie prípustnosti určovacej žaloby po právoplatnom rozhodnutí súdu o žalobe na plnenie by podľa nášho názoru malo byť to, či právoplatné rozhodnutie o žalobe na plnenie bude pre následné konanie o určovacej žalobe predstavovať prekážku právoplatne rozhodnutej veci alebo nie.

Záverom opätovne prezentujeme náš návrh na zmenu právnej úpravy katastrálneho zákona dotýkajúcej sa záznamového konania tak, aby správny orgán mohol vykonať záznam na základe predloženého súdneho rozhodnutia ako celku, teda aj na základe odôvodnenia súdneho rozhodnutia, nie iba jeho výroku. Domnievame sa, že uvedenou zmenou by došlo k zefektívneniu samotného záznamového konania a potenciálne i k odbremeniu slovenského súdneho systému od zbytočných konaní o určovacích žalobách, ktoré by museli byť podávané za účelom dosiahnutia určenia vlastníckeho práva vo výroku súdneho rozhodnutia tak, ako to vyžaduje aktuálne platná a účinná právna úprava katastrálneho zákona. Ak by nedošlo k novelizácii katastrálneho zákona, považujeme za vhodné, aby sa interpretoval tak, aby bolo možné záznam vykonať aj na podklade odôvodnenia súdneho rozhodnutia, nie iba na podklade jeho výroku.

Literatúra

- BALLON, O., NUNNER-KRAUTSGASSER, B., SCHNEIDER, B., NEUMAYER, M. *Einführung in das Zivilprozessrecht Streitiges Verfahren, 13. Auflage*. Wien : Manz Verlag Wien, 2018, 514 s. ISBN: 978-3-214-06523-2
- BAUDYŠ, P. *Katastrální zákon. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2014, 421 s. ISBN 978-80-7400-525-1
- DEIXLER-HÜBNER, A, MARKOWETZ, K. *Zwischenurteil* (Stand 26. 04.2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenurteil/h_80001_87201398582848486214_d7a9f752a4?origin=gs&searchid=20250316165743744&rlclick=tabbed%2Bresult

- DEIXLER-HÜBNER, A., MARKOWETZ, K. *Zwischenantrag auf Feststellung* (Stand 26. 04. 2023, Lexis Briefings in lexis360.at). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/lexisbriefings/zwischenantrag_auf_feststellung/h_80001_3765061814302855051_d0a3f172b7?origin=gs&searchid=20250316201333005&rlclick=tabbed%2Bresult
- FASCHING, H. W., KONECNY, A. § 228 ZPO. *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. Auflage.* (Stand 01. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_5_zpg_zpo_p0228#tkom21
- FASCHING, H. W., KONECNY, A. § 236 ZPO. *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. Auflage.* (Stand 01. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_5_zpg_zpo_p0236
- FASCHING, H. W., KONECNY, A. § 393 ZPO. *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. Auflage.* (Stand 01. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_6_zpg_zpo_p0393
- FASCHING, H. W., KONECNY, A. § 393a ZPO. „*Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. Auflage.*“ (Stand 01. 11. 2017, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1158_6_zpg_zpo_p0393a
- FEČÍK, M., JAKUBÁČ, R. *Katastrálny zákon. Komentár.* Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 1120. ISBN 978-80-89603-96-1
- GEŠKOVÁ, K. Princíp subsidiarity určovacej žaloby. 2. časť. In *Bulletin slovenskej advokácie.* 2022, roč. 28, č. 6, s. 6 – 14. ISSN 1335-1079
- GEŠKOVÁ, K. *Určovacia žaloba.* Bratislava : C. H. Beck, 2023, 212 s. ISBN 978-80-8232-037-7
- GRAF SCHIMEK, C., KOLLER, CH. *Casebook Zivilverfahrensrecht, 5. Auflage.* Wien : Facultas, 2022, 326 s. ISBN: 978-3-7089-2238-6
- KODEK, G., MAYR, P. *Zivilprozessrecht, 5. Auflage.* Wien : Facultas, 2021, 496 s. ISBN: 978-3-7089-2019-1
- KODEK G., E., OBERHAMMER, P. § 228 ZPO. *ZPO-ON.* (Stand 09. 10. 2023, rdb.at). Dostupné na: https://rdb.manz.at/document/1723_1_zpo-on_zpo_p0228
- NEUMAYR, M. *Zivilprozessrecht Erkenntnisverfahren 2 (Skriptum).* 10. Auflage. Wien : LexisNexis ARD ORAC, 2021, 148 s. ISBN: 978-3-7007-8059-5
- RECHBERGER, W., KLICKA, T. *ZPO Zivilprozessordnung. 5. Auflage.* Wien : Verlag Österreich, 2019, 2411 s. ISBN 978-3-7046-8066-2
- RECHBERGER, W., SIMMOTA, D. *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts Erkenntnisverfahren.* 9. Auflage. Wien : Manz Wien, 2017, 880 s. ISBN: 978-3-214-00780-5
- RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. (Hrsg) § 228 ZPO. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage* (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_228_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024000_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_efe9feb5f?selectedprefilterid=1&searchid=20250406172101466&page=1
- RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. (Hrsg) § 236 ZPO. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage* (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_236_zpo_rechbergerklicka/j_41560_024400_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_bfd141a8f8?origin=gs&searchid=20250323154538431&rlclick=tabbed%2Bresult
- RECHBERGER, W. H., KLICKA, T. (Hrsg) § 259 ZPO. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage* (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_259_zpo_rechbergerklicka/j_41560_025250_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_50473de226?origin=gs&searchid=20250323154554875&rlclick=tabbed%2Bresult
- RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg) § 393 ZPO. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage* (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/kommentar/zu_393_zpo_rechbergerklicka/j_41560_031950_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_315a717701?searchid=20250316164713963&page=1&index=2&origin=rl&rlclick=title&originview=STM
- RECHBERGER, W. H., KLICKA, T., (Hrsg) § 393a ZPO. *Kommentar zur ZPO: 5. Auflage* (2019). Dostupné na: https://360.lexisnexis.at/d/j_41560_032000_41560_Rechberger_ZPO5_ZP_34178a2cb6?origin=tc
- ROTH, M. *Zivilprozessrecht Schaubilder und Aktenmuster.* 14. Auflage. Wien : Manz Verlag Wien, 2022, 230 s. ISBN: 978-3-214-14787-7
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu Rakúskej republiky, sp. zn. 3 Ob 81/01k
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu Rakúskej republiky, sp. zn. 10 Ob 13/16h
- Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039037
- Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039381
- Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039621

- Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0127852
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0118963
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039201
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038849
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038817
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039021
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038965
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0039110
 Rechtsinformationssystem des Bundes. Justiz. Číslo právnej vety: RS0038935
 SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2021, 1834 s. ISBN 978-80-7400-828-3
 ŠEVCOVÁ, K. Medzitýmny rozsudok ako mechanizmus právnej ochrany a prejudicialita v civilnom procese. In Olomoucké právnické dny 2019. Sborník z mezinárodní vědecké konference. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019, s. 334 – 343. ISBN 978-80-88266-48-8. (PDF)
 ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha : C. H. Beck, 2022, 632 s. ISBN 978-80-7400-876-4
 ŠTEVČEK, M., STRAKA, R. a kol. *Prednášky a texty z civilného procesu. Skriptá*. 2. vyd. Bratislava : C. H. Beck, 2018, 188 s. ISBN 978-80-89603-65-7. Dostupné na: <<https://www.ekcr.cz/1/portal-drazeb/23-portal-drazeb?w=>>>
 ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, 1544 s. ISBN 978-80-7400-629-6
 Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov
 Zákon č. 99/1963 Sb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov
 Zákon č. 160/2015Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov
 Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 Zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov
 Zákon RGBI. Nr. 113/1895 Civilný procesný poriadok v znení neskorších predpisov (dlhý titul nem. Gesetz vom 1. August 1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten /Zivilprozessordnung – ZPO/)(Rakúska republika)
 Zákon JGS Nr. 946/1811 Všeobecný občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (dlhý titul nem. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie /Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB/)(Rakúska republika)
 Zákon BGBl. Nr. 104/1985 Zákon o pracovnom a sociálnom súde v znení neskorších predpisov (dlhý titul nem. Bundesgesetz vom 7. März 1985 über die Arbeits – und Sozialgerichtsbarkeit /Arbeits – und Sozialgerichtsgesetz – ASGG/)